

**Muutama kommentti
asiakirjaan
*Communion in Growth***

9.1.2019

Prof. Miikka Ruokanen

Upea teologinen saavutus

- Asiakirja on teologisesti erittäin substantiaalinen, syvän asiantuntemuksen ja kovan työn **kaunis hedelmä**. Dokumentti jatkaa hienolla tavalla siitä, mihin katolilais-luterilaisessa dialogissa on päästy.
- 10 min. esitykseeni en voi sisällyttää tämän positiivisen annin arviointia.
- Keskityn muutamaaan **kriittiseen** kommenttiin, joiden huomioiminen saattaisi tehdä dokumentista **ekumeenisesti mahdollisimman laajasti vaikuttavan** asiakirjan (vrt. *JD:n* vaikutus).

Länsimaiset korostukset

1. Dokumentissa eukaristisen kommuunion horisontaalinen merkitys jossain määrin korostuu vertikaalisen kustannuksella:

-Historiallinen *memoria* ja horisontaalinen *koinonia* painottuvat – heijastus rationalistisesta trendistä modernissa länsimaisessa teologiassa.

-Tulisi korostaa **SynEv** asetustekstejä enemmän kuin Paavalin 1. Kor. 11 (2 X : ”tehkää se minun muistokseni”): SynEv:ssa **vahvempi reaalipreesens**.

-Yksi tärkeimmistä ”vertikaalisista” eukaristisista unio-
teksteistä puuttuu asiakirjasta kokonaan: **Joh. 6!** (*BEM*
1982 käyttää sitä), 1. Kor. 10:16-17 on kuitenkin
huomioitu.

-**Kreikankieliset isät** (esim. kappadokialaiset , Kyrillos
Aleksandrialainen ja Maximos Tunnustaja) korostivat
eukaristiaa *union* eli *koinonian* sekä *theosiksen*
tärkeimpänä vahvistajana; tätä **vertikaalista**
näkökulmaa en löydä dokumentista.

2. Dokumentti kuittaa yhdellä virkkeellä (89) eukaristian **vanhatestamentillisen taustan** – jälleen tyypillisesti eurooppalainen ajattelutapa.

-Jeesus ymmärsi ristinuhrinsa uuden liiton pääsiäisateriana (Ex. 12) ja VT:n uhrijärjestelmän täyttymyksenä (Lev. 1-7,16-17). Ilman tätä **VT:n syvätaustaa** eukaristian ymmärrys jää liian ohueksi.

-Eukaristian perustasta VT:ssa ja juutalaisuudessa ks. Brant Pitre: *Jesus and the Jewish Roots of the Eucharist*, 2011. Pitre korostaa Joh. 6:n merkitystä.

Konservatismia hieman liikaa

- **1.** Dokumentti perustuu perinteiseen **oppikeskustelumetodiin** edellyttäen, että ennen yhteistä eukaristiaa tulee vallita **riittävä konsensus olennaisista opinkohdista**; tosin ”differentiated consensus” riittää (368).
- Analogia: Tuomo Mannermaan kritiikki Leuenbergin konkordian (1973) ns. aktualistista metodia kohtaan.
- Rinnalla voitaisiin soveltaa täydentävää, dynaamista lähestymistapaa; **konselebraatio ilman vielä tyydyttävää opillista konsensusta**: ”The communicative power of the Eucharist builds up community; **Eucharist in itself is the divine power that transforms community and creates unity.**” (Aasian katoliset piispat: *FABC* 2007)

- **2.** Dokumentti uskoo, että 1500-luvun eukaristiaa koskevat **oppituomiot tulisi kumota**; tulisi myös uudelleen tulkita **transsubstantiaation** käsite (138-165).
- Näin on varmasti hyvä tehdä, vaikka transsubstantiaatio ei ole enää erityisen ajankohtainen käsite katolisessa teologiassa tai spiritualiteetissa Vat II:n jälkeen.

- **3.** Dokumentti hyväksyy katolisen käsitteen "**the sacrifice of the Mass** based on the sacrifice of Jesus Christ on the cross" (105, 108).
- Olisi parempi **luopua** tuosta käsitteestä kokonaan, sitä eivät monet protestantit tule koskaan hyväksymään.
- On olemassa **vain yksi, ei kahta uhrin käsitettä**, siksi ilmaisu "the effective presence of the sacrifice of the Lord at Golgotha in the Eucharist" (108, 110) riittää.

- **4.** Dokumentti rakentaa **apostolisen sukseesion** ajatuksen hyvin pitkälle **piispuuden** varaan.
- Dokumentti **ylipainottaa** episkopaatin merkitystä, apostolinen traditio ymmärretään **kapeasti**.
- Dokumentti siteeraa *BEM*-asiakirjan kohtaa *Ministry* 34, jonka mukaan apostolinen traditio ennen muuta perustuu ”**apostolisen uskon**” ja ”**evankeliumin**” ym. jatkumoon (127).

- Mutta dokumentti ei eksplikoi *BEM*in lauseita, joissa **piispuuden** todetaan olevan vain ”**one of the ways**, together with the transmission of the Gospel and the life of the community, in which the apostolic tradition of the Church was expressed” (*Ministry* 36).
- *BEM* korostaa, että apostolinen traditio on voinut jatkua **ilmankin piispuutta**: ”...a continuity in apostolic faith, worship and mission has been preserved in churches which have **not** retained the form of **historic episcopate**. ...the reality and function of the episcopal ministry have been preserved in many of these churches, **with or without** the title ‘bishop’” (*Ministry* 37).

- Toisaalta kuitenkin *BEM* esittää toiveen, että piispattomissakin kirkoissa alettaisiin arvostaa piispuutta apostolisen jatkuvuuden ja kirkon ykseyden ”merkkinä” (*Ministry* 38).
- On hyvä muistaa, että katolinen kirkko oli mukana luomassa Faith & Order –komission *BEM*-asiakirjaa.
- Dokumentti olisi voinut käyttää enemmän *BEM*-asiakirjaa, KMN:n tärkeintä dokumenttia: **paremmat mahdollisuudet muiden protestanttien mukaan tulolle.**

- **5.** Lopuksi: Dokumentin yhteenvetoluku (303-305) nostaa **eklesiologian sakramentaalisuuden** idean katolilais-luterilaisen dialogin ydinteemaksi.
- Vat II:n teologiaan nojautuen tämä on hedelmällinen lähtökohta. Kuitenkin herää kaksi kysymystä:

-Ensinnäkin, eikö luterilaisten (ja muidenkin protestanttien) mukaan kirkko ennen muuta ole ***creatura verbi Dei***? Eikö itse sakramenttikin ole Jumalan **Sanan** luomus?

-**”Sana tuli lihaksi”** –aksioma on kaiken sakramentaalisuuden perustus. Missä on Jumalan Sanan käsite käsillä olevassa dokumentissa?

-Toiseksi, edelliseen liittyen, eikö luterilaisuuden (ja muiden protestanttien) mukaan **armo/evankeliumi** ole ekklesiologian perustus? Vrt. CA 7 (*”Est autem ecclesia congregatio sanctorum, in qua **evangelium pure docetur...**”*).

-Tämän armon evankeliumin antavat ja sitä palvelevat Sana, sakramentit, virka, kirkko jne.

- -Reformaatio oli ennen muuta **armo-opillinen** uudistusliike.
- Näiden kommenttieni tarkoituksena on ajatus edistää sitä mahdollisuutta, että *Communion in Growth* –dokumentista (tai sen seuraajasta) voisi *JD:n* tapaan tulla monenlaiset rajat ylittävä, **mahdollisimman monia** kirkkoja yhdistävä, **globaalisti merkittävä** ekumeeninen asiakirja – ei vain pohjois-eurooppalainen katolilais-luterilainen dokumentti.